

МЕДНЫЙ ВСАДНИК

ПЕТЕРБУРГСКАЯ ПОВЕСТЬ

1833

ПРЕДИСЛОВИЕ.

Происшествие, описанное в сей повести, основано на истине. Подробности наводнения заимствованы из тогдашних журналов. Любопытные могут справиться с известием, составленным *В. Н. Берхом*.

ВСТУПЛЕНИЕ.

На берегу пустынных волн
Стоял он, дум великих полн,
И вдаль глядел. Пред ним широко
Река неслася; бедный чёлн
По ней стремился одиноко.
По мшистым, топким берегам
Чернели избы здесь и там,
Приют убогого чухонца;
И лес, неведомый лучам
В тумане спрятанного солнца,
Кругом шумел.

И думал он:

Отсель грозить мы будем шведу,
Здесь будет город заложен
На зло надменному соседу.
Природой здесь нам суждено
В Европу прорубить окно,¹
Ногою твердой стать при море.
Сюда по новым им волнам
Все флаги в гости будут к нам
И запируем на просторе.

Прошло сто лет, и юный град,
Полнощных стран краса и диво,
Из тьмы лесов, из топи блат
Вознесся пышно, горделиво;
Где прежде финский рыболов,
Печальный пасынок природы,
Один у низких берегов

МЕДĚНÝ JEZDEC

PETROHRADSKÁ POVÍDKA

1833

ÚVODNÍ POZNÁMKA

Událost zachycená v této povídce se zakládá na pravdě. Podrobnosti o povodni jsou převzaty z dobových časopisů. Zvědaví čtenáři se mohou sami obeznámit se zprávou, kterou sestavil *Vasilij Nikolajevič Berch*.

PŘEDZPĚV

Tam na pobřeží pustých vod
stál on a hleděl dodaleka.
Zrál k velkým činům. Před ním řeka
široce rozlévala proud
s chatrnou pramicí. Jen velká
bahniska s mechem kryla břeh,
kde mohl zahlédnout pár střech
čuchonských rybářů, a lesy,
kam kotouč slunce v oparech
svým paprskem se neproklestil,
zašuměly.

Byl zamyšlen:

„Zde pyšným Švédům pro výstrahu
založím město. Ať se jen
přiblížit zkusí k jeho prahu.
Tady nám káže příroda
prosekat okno do Evropy
a moře střežit s ostrým kopím.
S poselstvy, jež sem po vodách
vyšle svět neznámý i blízký,
džbán o džbán bříinkne bohatýrsky.“

Přešlo sto let a mladé sídlo,
div severu, svůj majestát
z temnoty lesů, z bahna blat
velkolepě a hrdě zdvihlo.
Kdes dřív moh vidět, jak se shýbá
nad nízkým břehem finský rybář,
odstrčený syn přírody,

Бросал в неведомые воды
Свой ветхой невод, ныне там,
По оживленным берегам,
Громады стройные теснятся
Дворцов и башен; корабли
Толпой со всех концов земли
К богатым пристаням стремятся;
В гранит оделася Нева;
Мосты повисли над водами;
Темнозелеными садами
Ее покрылись острова,
И перед младшею столицей
Померкла старая Москва,
Как перед новою царицей
Порфиноносная вдова.

Люблю тебя, Петра творенье,
Люблю твой строгой, стройный вид,
Невы державное течение, Береговой
ее гранит,
Твоих оград узор чугунный,
Твоих задумчивых ночей
Прозрачный сумрак, блеск безлунный,
Когда я в комнате моей
Пишу, читаю без лампады,
И ясны спящие громады
Пустынных улиц, и светла
Адмиралтейская игла,
И не пуская тьму ночную
На золотые небеса,
Одна заря сменить другую
Спешит, дав ночи полчаса.
Люблю зимы твоей жестокой
Недвижный воздух и мороз,
Бег санок вдоль Невы широкой;
Девичьи лица ярче роз,
И блеск и шум и говор балов,
А в час пирушки холостой
Шипенье пенистых бокалов
И пунша пламень голубой.
Люблю воинственную живость
Потешных Марсовых полей,
Пехотных ратей и коней
Однообразную красоту,
В их стройно зыблемом строю
Лоскутья сих знамен победных,
Сиянье шапок этих медных,

aby sám do vln rozhodil
děravé síť, tam se teď
těsnají všude po nábřežích
masivy paláců a věží
a zástup korábů chce vjet,
s vlajkami světa nad hlavou,
do bohatého přístavu.
Něva se žulou přioděla,
mosty se klenou nad vodou
a z něvských ostrovů teď jsou
zelené parky. Potemněla
i stará Moskva vedle ní,
té metropole severní,
jak s novou carevnou když srovná
se v purpur zahalená vdova.

Petrovo dílo, mám tě rád,
mám rád přísnost tvé harmonie,
vznešenou Něvu, její spád
i žulu, která břehy kryje,
ornament mříží, nehasnoucí
obzor tvých zádumčivých nocí,
kdy v bezměsíčném světle zlehka
píšu i čtu, a přitom nechám
u lampy nerozžatý knot,
kdy zdívo domů, ztichlé ve snech,
jsem se zalévá a hrot
na věži Admirality se leskne,
a dřív než tma se nebe zmocní,
už chvátá ranní červánek
vystřídat večerní, a z noci
jen půlhodinka zůstane.
I třeskutost tvých zim mám rád,
nehybný vzduch a mráz, kdy můžeš
po březích Něvy saně hnát
a dívám tvář žhne víc než růže,
mám rád i lesk a vzruch tvých plesů,
i mládeneckou pitku, když
punč, modře planoucí, už nesou
a víno šumět uslyšíš.
Mám rád i na Martových pláních
tu jednotvárně krásnou hru
pěchoty, koní, praporů
z vítězných bojů potrhaných,
tu záři, když se v odpověď
paprskům slunce blyští měď
na přílbách prostřelených v bitvě.

На сквозь простреленных в бою.
Люблю, военная столица,
Твоей твердыни дым и гром,
Когда полнощная царица
Дарует сына в царской дом,
Или победу над врагом
Россия снова торжествует,
Или, взломав свой синий лед,
Нева к морям его несет,
И, чуя вешни дни, ликует.

Красуйся, град Петров, и стой
Неколебимо как Россия,
Да умирится же с тобой
И побежденная стихия;
Вражду и плен старинный свой
Пусть волны финские забудут
И тщетной злобою не будут
Тревожить вечный сон Петра!

Была ужасная пора,
Об ней свежо воспоминанье...
Об ней, друзья мои, для вас
Начну свое повествованье.
Печален будет мой рассказ.

Певностní město, mám rád i tvé
zahřmění na hradbách, a dým,
když dítě právě narozené
půlnoční carevně je syn,
nebo když nepřítel žene
náš protiúder od hranic,
anebo Něva uhání
poté, co ledy prolomila,
svobodně k moři, rozpustilá
v předtuše teplých jarních dní.

Pyšni se krásou, Petrův hrade,
stůj jako Rusko při bouřích,
kéž živel, kterýs pokořil
své usmíření s tebou najde,
rozbroje, stará příkoří
kéž finské vlny zapomenou
a zlobou, předem promarněnou,
neruší Petrův věčný sen!

Den z nejstrašnějších přišel – ten
do vzpomínek je zapsán živě...
Vám, přátelé mí, začnu zde
o něm teď vyprávět. Můj příběh
radostný věru nebude.

Тогда, на площади Петровой,
Где дом в углу вознесся новый,
Где над возвышенным крыльцом
С поднятой лапой, как живые,
Стоят два льва сторожевые,
На звере мраморном верхом,
Без шляпы, руки сжав крестом,
Сидел недвижим, страшно бледный
Евгений. Он страшился, бедный,
Не за себя.

K Petrovu náměstí, kde v rohu
vyrostlo nové sídlo, tam,
nad schody vzhůru k arkádám,
kde zdvihli tlapu, jen se pohnout,
dva strážní lvi, se dal a sám
na hřbetě mramorové šelmy
teď k smrti pobledlý a němý,
se skříženýma rukama,
nehybně sedí Evžen. Má
strach. O sebe? Ne, to se nebál...